

с буквалното ѝ назоваване („... нещо се бе отчупило от любовта ѝ, нещо бе изчезнало от митичния образ на Ередиа, нещо хвърляше сянка върху личността му“ (ОД, 210), Димитър Димов семантизира „Сянката“ по още няколко начина: чрез „призрак/призрачно“ („Не бе ли един мрачен призрак на миналото, който щеше да изгори в пламъците на гражданската война?“ (ОД, 210); чрез семантемата „дявол/ демон(ски)“ („... съзна изведнъж, поразена, че в юношеската красота на Ередиа, в очите и устните му, имаше нещо от демонския израз на тази статуя“ (ОД, 136); „Дяволът ли е застанал пред входа?“ (ОД, 266); чрез семантемата „лудост/ безумие“: „Разсмя се вътрешно, когато си спомни, че имаше моменти, когато го мислеше за полубог,... докато той бе всъщност само един луд, един луд!“ (ОД, 234); „Виждаше само един нищожен търгаш, един изрод, един луд... един ограничен и замръзнал филистер...“ (Т, II, 520).

Проявлението на „Сянката“ е част от взаимната обвързаност, особено между героите от любовните двойки: започне ли да „расте“ „Сянката“ на единия, това неминуемо катализира „Сянката“ и у другия. Предателството, което Елена извършва спрямо Бенц, намира своя паралел в предателството на самия Бенц спрямо Родината му.

В романите на Димитър Димов движението на характерите винаги е от „светлина“ към „сянка“ и никога обратното: светлината само проблясва, за да отсени по-ярко мрака. От тази гледна точка посланието на автора е дълбоко песимистично: всички централни герои се оказват „осъдени души“. Нищо не се утвърждава освен „логиката на живота“ - която само на пръв поглед се поддава на прогностични, еволюционистки интерпретации в смисъла на по-справедливо бъдеще.

Предложеният анализ на архетипното в романите на Димитър Димов ни отвежда към позитивисткия въпрос за ролята на биографичното. Защо Димов фабулира предимно чрез архетипа? Защо са го занимавали тъкмо тези архетипи? Отговорите на подобни въпроси можем да търсим само в психологически план. Фактологията за живота на автора, с която разполагаме, трябва да бъде преразгледана, като акцентът се постави не върху явната събитийност, не върху публичния образ на Димов, а върху най-ранните му преживявания, формирали душевния му облик. Такова преразглеждане би ни насочило към **Анимата** на самия автор като архетипен психологически комплекс, който